

ra de *daixoneses*, *finso*s, o el reneq barceloní *collonsos*), o bé una formació diferent (confluint amb aquesta, o sense): **cloc-pinso* en el sentit d'una cosa que serveix per «covar» o fer néixer el 'pinso': el menjar. Així ens deixem guiar per la terminació remarcable *-inso*.

¹ Chabàs, en nota al segon passatge (p. 314), tracta de legitimar, amb cita d'un fur, d'on resultaria «conmoción de pueblo», la seva traducció «pandilla» que d'altres li han acceptat. Aquesta definició no és igual que aquella, i l'altre passatge (que en la nota no hi relaciona) les desment totes dues. És evident que aquest *cloca* és inseparable de la *lloca de lladres*, i de la *cloca* 'gallina loca' de les altres varietats romàniques; segurament el *cloca* de JRoig era supervivència del nom mossàrab valencià de la 'lloca', que hom ja no entenia més que vagament, d'on les traduccions aproximades com «conmoción de pueblo», derivacions tangencials de les de 'aplec de gent non sancta' i anàlogues. — ² Hem de suposar que aquest mossàrab *qalūqa* també s'usava entre els moros de Menorca. D'aquest pot ser catalanització el ciutadellenc *calloques* 'persona de caminar feixuc' (Moll, *Misc. Alcover*), amb *ll* < mossàrab *-l-* com si fos *-ll-* llatina (cf. *Cullera* < *Colaira* < *qolāila* o com en els representants de *PELLIS*, *CALLIS* etc.). — ³ S'hi podien afegir *Rom.* LIV, 571; *Rohlfs ARom.* v, 413-4; amb les reaccions que aquesta nota suscita de MLWagner, *RFE* XI, 268-72, i Spitzer, *ARom.* VII, 161-3: altrament tots ells es refereixen més aviat a la qüestió de l'ou cloc (i coses anàlogues). Però aquesta, com estableixen bé Jud, Wagner i Spitzer, és inseparable del nom de la gallina lloca, de la qual ells no tracten tan directament. — ⁴ Verament el canvi normal castellà de *CL-* en *ll-* no deixa de produir-se en part en aquest cas: una forma *llueca* ha existit també en castellà, amb el tractament fonètic corrent de *CL-* com a *l̄*: *llueca* figura en el *DAut.*, és avui asturià central, i apareix en algun autor castellà més o menys clàssic (Cejador, *Tes.* VII, § 87); segons un granadí de 1601 era la forma andalusa enfront de *clueca* de Castella; de fet trobem el derivat *enlllocarse* (= cast. *enclocarse*) en Barahona de Soto, cordovès de princ. S. XVII: «la perdiz --- en lugar de cantar *se enllueca*, y entra en la jaula sin querer dar un reclamo, como le viene el tiempo de *enlllocarse*» (*Diálogos de la Montería*, p. 450). Semblaria que aquí pogué haver-hi també una antinòmia fonètica com la del cat./cast. si considerem que la variant granadina i cordovesa de princ. S. XVII té probabilitats de reflectir una forma del mossàrab andalusí; car en el mossàrab és tan normal el *CL-* conservat com en català: d'on l'oposició entre Andalusia i Castella aparenta de nou ser antinòmica. Tenint en compte, però, el factor onomatopèic, es comprèn que tant *llueca* com *clueca* devien existir a Castella abans de la castellanització d'Andalusia, i *llueca* es va estendre cap al Sud; en alguna mesura pogué repercutir la influència mossàrab: havent-hi consciència de l'oposició mossàrab *kl-/cast. l̄-*, els castellans repobladors d'Andalusia

havien de rebutjar la variant *kl-*, com a suspecta de mossarabisme, i preferir la variant amb *ll-*, mentre que a Castella es mantenia la dualitat de causa onomatopèica. — ⁵ Alternant, amb gran variació local, amb altres variants: *cloca* a Gistaín, Bielsa i Ansó, *clueca* en part a Bielsa, i reduït a *cleca* a Echo, *glueca* a Loarre. Kuhn assenyala també formes del tipus castellà *llueca* a Aragüés i Panticosa, *lōka* (vacil·lant amb les altres) a Torla. Segons Casac. la forma en *l-* és tan consistent en el navarrès de Liédena que s'estén fins al verb *loquear* responnent a *clequear* d'Echo, i a *cloquear* de Gistaín, o sigui el verb català *cloquejar*, on tenim la *kl-* fins i tot en tot el domini català. — ⁶ Enllaç geogràfic que ja ens induïx a descreure que en la *l-* en lloc de *kl-* puguem tenir un fet de fonètica basca, dilema que discuteix Mitxelena, i *op. cit.*, p. 347: realment una de les conseqüències de la repugnància basca pels grups inicials és que sovint diverses oclusives inicials en aquestes combinacions són eliminades del tot; val a dir que si això és molt freqüent en el cas de *PL* (*landatu* PLANTATUM, *lau* PLANU, *luma* etc.), és rar en el cas de *CL-*, que generalment conserva l'oclusiva en una forma o altra (tanmateix Mitxelena n'assenyala algun cas escadusser i dialectal, *lar* < CLARU, *laustro* < CLAUSTRU). — ⁷ Això també en el verb: *bnav. koroka* 'cloquejar (la gallina)', que és *koloka* en el Labort i *kolka* a Guip., segons Uhlenbeck, *Vgl. Lautl. d. bask. Dial.*, p. 37. El nostre mot ha tingut arrelament tan pregon i antic en basc, que hi ha desenrotllat un sentit figurat original d'allà: *loka* «apetito sensual de la mujer» en tot el domini biscaí i part de Guipúscoa. — ⁸ La fantàstica idea en què havia pensat Rohlfs, i que encara no han acabat de treure-li del cap les raons que li oposaren Wagner, Spitzer i Jud: no vol abandonar-la encara en *Le Gc.* 1 (§ 198) ni *Le Gc.* 2, si bé aquí transigeix, parlant d'encreuaments (encreuaments entre mots no sinònims i pertanyents a llengües diverses!) — ⁹ A Sant Gaudens ja *clouquo* «poule couveuse» (Dupleich), Tolosa *clouco* «poule-gousse» (Doujat) i només veig formes en *kl-* en el mapa «la poule veut couver» de l'atlas landès de Millardet; *La Teste* de Buch *cloque* «poule qui gousse» (Moureau). — ¹⁰ *Closir la gallina* usat pel banyolí-perpinyanenc Miquel Agustí (1617), *AlcM*, que porta també una variant *glacir*. — ¹¹ En el CGL tenim *κροκκῆ ὄρνις* (II, 34.30), que no és mot del grec ben conegut, però el fet de dur la gallina (*ὄρνις*) com a subjecte, a penes ens pot deixar dubte que es refereix a una veu de la gallina, sigui cloquejar o escatainar; traduint el ll. *gluttit* 'engoleix', cosa que no serviria per a la gallina; si no és en el sentit «étrangler sa voix» que dóna [?] Plini a *gluttire*; cf. *κρότος* «a rattling noise» i els verbs corresponents *κροτέω*, *κροταίνω*, *κροταλίζω*; cf. així mateix *glottorare* «claqueter (la cigogne)». Tot, al capdavant, formant part d'aquest grup onomatopèic.

Llocarró, llocarroner, llocarronerada, V. lloc Llo-